

Список використаних джерел:

1. Гусєва В.П. Відповідальність за вчинення корупційних правопорушень учасників кримінального процесу УСРР у 20-х роках ХХ століття. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 2. С. 102–108.
2. О взяточничестве и незаконных поборах : Декрет СНК от 26 апреля 1919 года / Центральный державный архив вищих органів влади та управління України, ф. 1738, оп. 1, спр. 13, арк. 129–130.
3. Уголовный кодекс УССР. Введен в действие Постановлением Всеукраинского Центрального исполнительного Комитета от 23 августа 1922 года. *Собрание узаконений и распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства Украины*. 1922. № 36. Ст. 553.
4. Бондаренко О.С. Историчний аспект формування поняття «неправомірна вигода». *Юридичний вісник*. 2014. № 2 (31). С. 20–23.
5. Хряпінський П.С. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 192 с.
6. Кримінальний кодекс УРСР 1927 р. Офіційний текст із змінами і доповненнями на 1 листопада 1949 року з постатейними матеріалами і додатками. Київ : Держполітвидав УРСР, 1950. 168 с.
7. Володавська О.С. Историчний аспект становлення кримінальної відповідальності за перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2013. № 5. С. 43–53.
8. Кримінальний кодекс України : Закон України від 28 грудня 1960 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-05#Text> (дата звернення: 28.12.2020).
9. Клак І.І. Хабарництво: від минулого до сьогодення. *Бюлетень з обміну досвідом роботи*. 2007. № 168. С. 123.
10. Буроменський М.В. та ін. Корупційні ризики в кримінальному процесі та судовій системі. Київ : ФОП Москаленко О.М., 2009. 220 с.
11. Козак Л.С., Федорук О.В. Формування у суспільстві ідеї нетерпимості до проявів корупції як базисна складова механізму реалізації антикорупційної стратегії в Україні. *Економіка та управління на транспорті*. 2016. Вип. 3. С. 15–31.

УДК 343.368

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.2.16>

ДЕРКАЧ Я.В.

ОБ’ЄКТ ВТЕЧІ ЗІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЛІКУВАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

OBJECT OF ESCAPE FROM A SPECIALIZED MEDICAL INSTITUTION

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Кримінального кодексу України, підставою кримінальної відповідальності є вчинення суспільно небезпечного діяння, яке містить кримінальне правопорушення, передбачене Кримінальним кодексом України. Незакінченість кримінального правопорушення свідчить про відсутність самого злочину. Автор підтримує позицію вчених, згідно з якою склад злочину містить чотири елементи (об’єкт, об’єктивна сторона, суб’єкт, суб’єктивна сторона). У вузькому розумінні об’єктом злочину є те, на що посягає злочин. Найбільшу увагу слід приділити встановленню безпосереднього об’єкта посягання під час розслідування об’єкта будь-якого кримінального правопорушення. Визначення родового об’єкта кримінального правопорушення безпосередньо залежить від назви відповідного

розділу кримінального законодавства. За задумом, втеча зі спеціалізованого медичного закладу є злочином із формальним складом, адже наслідки не є необхідними. Враховуючи те, що ми підтримуємо класифікацію об'єктів по вертикалі, ми безпосередньо з'ясуємо їх сутність. Більш того, крім загального та прямого, існує додатковий (необов'язковий) об'єкт злочину. За загальним правилом, суб'єкт кримінального правопорушення та жертва діяння (дії чи бездіяльності) виділяються серед необов'язкових ознак об'єкта кримінального правопорушення. Таким чином, автор також зазначає, що сьогодні в Кримінальному кодексі України відсутнє законодавче закріплення поняття «жертва». Згідно з нормативними положеннями кримінального законодавства виявляється, що потерпілим є фізична або юридична особа, якій завдано або могло бути заподіяно значної шкоди. Більш того, нині в Кримінальному кодексі України відповідальність юридичних осіб передбачена у розділі XIV-1 «Заходи кримінального характеру для юридичних осіб», тому автор вважає, що формування кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні все ще перебуває на стадії законодавчого закріплення. Підбиваючи підсумок досліджуваного питання, автор під безпосереднім об'єктом ст. 394 Кримінального кодексу України розуміє відносини з громадськістю у сфері забезпечення нормальної роботи спеціалізованих медичних закладів.

Ключові слова: *об'єкт, склад кримінального правопорушення, втеча, спеціалізований лікувальний заклад, предмет, потерпілий.*

In accordance with Part 1 of Art. 2 of the Criminal Code of Ukraine, the basis of criminal liability is the commission of a socially dangerous act, which contains a criminal offense under the Criminal Code of Ukraine. Incompleteness of the criminal offense, suggests the absence of the crime itself. The author supports the position of scientists according to which the composition of the crime contains four elements (object, objective side, subject, subjective side). In the narrow sense, the object of a crime is what the crime encroaches on. The greatest attention should be paid to the establishment of the direct object of encroachment during the investigation of the object of any criminal offense. The definition of the generic object of a criminal offense directly depends on the name of the relevant section of criminal law. By design, escape from a specialized medical institution is a crime with a formal composition. After all, the consequences are not necessary. Given that we are in favor of classifying objects vertically, we will find out directly their essence. Moreover, in addition to the general, generic and direct, there is an additional (optional) object of the crime. As a general rule, the subject of a criminal offense and the victim of an act (action or omission) are distinguished among the optional features of the object of the criminal offense. Thus, the author also notes that today in the Criminal Code of Ukraine there is no legislative enshrinement of the concept of "victim". According to the normative provisions of criminal law, it turns out that the victim is a natural or legal person to whom significant damage has been caused or could have been caused. Moreover, currently in the Criminal Code of Ukraine the liability of legal entities is provided for in Section XIV-1 "Measures of a criminal nature of legal entities". Therefore, the author believes that the formation of criminal liability of legal entities in Ukraine is still at the stage of legislative consolidation. Summing up the research question, the author under the direct object of Art. 394 of the Criminal Code of Ukraine are public relations in the field of ensuring the normal operation of specialized medical institutions.

Key words: *object, composition of a criminal offense, escape, specialized medical institution, subject, victim.*

Вступ. Відповідно до ч. 1 ст. 2 Кримінального кодексу України (далі – КК України), підставою кримінальної відповідальності є вчинення суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України. Кожне діяння, яке передбачене кримінальним законом, має свої юридичні ознаки, а сукупність ознак, які визначають діяння як злочин, має назву «склад злочину», тому, як зазначав М.І. Бажанов, в літературі переважно стверджують, що підставою кримінальної відповідальності є склад злочину [1, с. 26]. Саме тому

питання складу будь-якого кримінального правопорушення потребує уваги, як науковців, так і практиків кримінального права і ніколи не втратить актуальності.

Дослідженню об'єкта кримінального правопорушення приділяли увагу такі вчені, як М.І. Бажанов, І.О. Бандурка, В.І. Борисов, О.О. Дудоров, М.І. Панов, А.А. Піонтковський, В.В. Сухонос, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, П.Л. Фріс, М.І. Хавронюк. Однак дослідження об'єкта втечі із спеціалізованого лікувального закладу не було предметом сучасних досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження об'єкта втечі із спеціалізованого лікувального закладу.

Результати дослідження. Як зазначає В.Я. Тацій, склад злочину – це сукупність встановлених у законі про кримінальну відповідальність юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як злочинне. Із цього визначення випливає, що визнання того чи іншого суспільно небезпечного діяння злочином є виключним правом законодавця, тобто Верховної Ради України. Саме тут реалізується такий принцип: немає злочину без вказівки на те у законі про кримінальну відповідальність. У чинному законодавстві міститься вичерпний перелік тих суспільно небезпечних діянь, що нині визначені як злочинні [2, с. 100].

Так, за загальним правилом, у кожному складі злочину прийнято виділяти його елементи, а саме об'єкт злочину, об'єктивну сторону злочину (їх сукупність називають об'єктивними ознаками складу), суб'єкти злочину та суб'єктивну сторону злочину (вони в сукупності іменуються суб'єктивними ознаками складу злочину). У своїй єдності ці об'єктивні та суб'єктивні ознаки утворюють склад злочину [2, с. 104].

Незважаючи на те, що зазначена концепція є загальновизнаною в науковій спільноті, все одно ведуться деякі дискусії.

Так, М.І. Панов зазначає, що окремі вчені висловлювали й продовжують висловлювати в літературі інші думки, згідно з якими поняття «склад злочину» має штучний характер (стійка фікція другої половини ХХ ст.), є зайвим і надуманим поняттям (достатньо поняття «злочин»); дійсно підставою кримінальної відповідальності є факт вчинення злочину, тобто, зрештою, фактично заперечується значення складу злочину як самостійного інституту й окремого (самостійного) поняття (категорії) у системі понять кримінального права. Висловлюються також пропозиції щодо внесення змін до ч. 1 ст. 2 КК України 2001 р., за якими законодавча регламентація підстави кримінальної відповідальності не була би пов'язана з вимогою обов'язкової наявності у вчиненому суспільно небезпечному діянні складу злочину [3, с. 106].

Більш того, неповнота складу кримінального правопорушення дає змогу стверджувати відсутність самого злочину. Відзначимо, що ми підтримуємо позицію науковців, за якою склад злочину містить чотири елементи (об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону).

Склад злочину можна класифікувати за різними критеріями, зокрема за ступенем суспільної небезпечності; за структурою; за способом опису ознак складу в законі; за особливостями законодавчого конструювання; за ступенем узагальненості ознак [4, с. 879]. Так, за конструкцією втеча із спеціалізованого лікувального закладу є злочином з формальним складом, адже настання наслідків не є обов'язковим.

Ще з часів римського права вважається, що об'єкт злочину – це одна з найважливіших характеристик, яка дає змогу визначати й виокремлювати серед маси протиправних дій злочини публічного і окремого характеру. Від усвідомлення сутності об'єкта злочину й визначення його поняття залежить вирішення багатьох проблем кримінально-правового регулювання та охорони [5, с. 34].

Для більш ґрунтовного дослідження звернемось до термінології. Так, відповідно до Словника іншомовних слів, об'єкт (від лат. “objectus” – «предмет») – предмет пізнання і практичного впливу з боку людини (суб'єкта) [6, с. 396]. Відповідно до Великої української енциклопедії, об'єкт злочину – благо, якому злочином завдається шкода або створюється загроза заподіяння такої шкоди; суспільні відносини, що поставлені законодавцем під охорону певного закону про кримінальну відповідальність і яким злочином завдається шкода або створюється загроза заподіяння шкоди [7, с. 101].

У кримінально-правовій науці під об'єктом злочину традиційно розуміють суспільні відносини, що поставлені законодавцем під охорону певного закону про кримінальну відповідальність і яким злочином завдається шкода або створюється загроза заподіяння шкоди [4, с. 627]. Отже, у вузькому розумінні об'єкт злочину – це те, на що посягає злочин.

Однак ми поділяємо позицію В.В. Шаблістого щодо того, що суспільна безпека (небезпечність) є штучно створеним рудиментом радянської правової системи, яка започаткувала застосування кримінального закону за аналогією [8, с. 120]. Враховуючи це, в рамках нашого

дослідження суспільну небезпеку (небезпечність) розглядаємо у розумінні КК України, однак з оглядом на пропозиції В.В. Шаблістого.

У кримінально-правовій науці виділяють два основні види поділу об'єкта, а саме по вертикалі та по горизонталі.

Класифікація об'єктів злочину має велике теоретичне й практичне значення, зокрема кодифікаційне, правозастосовче. Найбільш поширеною класифікацією об'єктів по вертикалі є їх поділ на загальний, родовий та безпосередній об'єкти. Співвідношення їх відповідає співвідношенню філософських категорій (загальне, особливе, одиничне) [9, с. 70–71].

По горизонталі проводиться поділ на основний безпосередній об'єкт і додатковий безпосередній об'єкт. Річ у тім, як зазначає Ю.В. Александров, що досить значна частина злочинів посягає не на один, а на два й більше об'єктів (так звані двооб'єктні або багатоб'єктні злочини). Розподіл безпосередніх об'єктів на основні й додаткові здійснюється не за характером і тяжкістю шкоди, яка завдається певним суспільним відношенням, а за зв'язком об'єкта з родовим об'єктом відповідної групи [9, с. 73].

Враховуючи те, що ми є прихильниками класифікації об'єктів по вертикалі, з'ясуємо безпосередньо їх сутність.

Традиційно загальним об'єктом називають усі суспільні відносини, поставлені під охорону кримінального законодавства. Однак це не означає, що кримінальне право охороняє усі без винятку суспільні відносини. Норми кримінального права спрямовані на захист лише тих суспільних відносин, спричинення шкоди яким здатне завдати істотної шкоди інтересам суспільства загалом. Отже, як зазначає І.О. Бандурка, об'єктом злочину є не всі й не будь-які суспільні відносини, а лише ті, які охороняються кримінальним правом [10, с. 72].

Родовий об'єкт – це об'єкт групи однорідних злочинів, частина загального об'єкта. Це певна група близьких одне до одного суспільних відносин, які захищаються кримінальним законодавством [9, с. 71]. Безпосередній же об'єкт злочину існує у двох іпостасях, а саме як конкретне явище реальної дійсності, на яке спрямоване злочинне посягання і якому спричиняється істотна шкода або створюється загроза заподіяння такої шкоди; як ознака конкретного складу злочину, передбачена у статті Особливої частини КК України [11, с. 93].

Більш того, разом із загальним, родовим та безпосереднім виділяють додатковий (факультативний) об'єкт злочину.

Додатковий (факультативний) об'єкт – це об'єкт злочину, який порушується одночасно з обов'язковим об'єктом, проте такий додатковий об'єкт на кваліфікацію не впливає [5, с. 41].

Отже, найбільшій увазі під час дослідження об'єкта будь-якого кримінального правопорушення потребує встановлення безпосереднього об'єкта посягання. Визначення ж родового об'єкта кримінального правопорушення безпосередньо залежить від назви відповідного розділу кримінального законодавства.

Таким чином, погоджуємось із С.П. Старосольською в тому, що, беручи до уваги назву розділу XVIII КК України «Кримінальні правопорушення проти правосуддя», можемо констатувати, що родовим об'єктом цієї групи злочинів буде сукупність однорідних та тотожних суспільних відносин, які пов'язані із здійсненням правосуддя [12, с. 196].

В.І. Борисов та В.І. Тютюгін зазначають, що у Розділі XVIII Особливої частини КК України передбачена відповідальність за кримінальні правопорушення, родовим об'єктом яких є суспільні відносини, що забезпечують нормальну, регламентовану законодавством діяльність суду й органів, які йому сприяють, щодо реалізації завдань і цілей у сфері здійснення правосуддя. Поняття правосуддя використовується в науці у двох значеннях, а саме вузькому і широкому. У першому значенні під правосуддям розуміють регламентовану законом форму діяльності суду щодо розгляду та вирішення цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення. Саме з цього розуміння, на їхню думку, виходить Конституція України, коли у ч. 1 ст. 124 визначає, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. У ч. 3 ст. 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. № 2453-VI також зазначається, що судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції [13, с. 7].

Також погоджуємось з думкою про те, що під родовим об'єктом кримінальних правопорушень проти правосуддя слід розуміти діяльність не тільки суду, але й тих органів, які безпосередньо сприяють здійсненню правосуддя [12, с. 197].

Досліджуючи безпосередній об'єкт ст. 394 КК України – втечу із спеціалізованого лікувального закладу, – відзначимо таке.

За М.В. Лошицьким, об'єктом ст. 394 КК України є встановлені чинним законодавством правові аспекти функціонування системи правосуддя щодо регламентованого порядку й діяльності спеціалізованих лікувальних закладів [14, с. 768]; за М.І. Мельником та М.І. Хавронюком, – інтереси правосуддя щодо забезпечення нормальної діяльності спеціалізованих лікувальних закладів [15, с. 1242]; за В.В. Глуцько, – встановлені чинним законодавством правові аспекти функціонування системи правосуддя щодо регламентованого порядку і діяльності спеціалізованих лікувальних закладів [16, с. 688].

Незважаючи на схожість запропонованих визначень, на нашу думку, найбільш ґрунтовним є визначення, що запропонували М.І. Мельник та М.І. Хавронюк, адже втеча із спеціалізованого лікувального закладу ставить під загрозу перш за все саме інтереси правосуддя.

Також вважаємо, що необхідно погодитись із В.І. Борисовим та В.І. Тютюгіним у тому, що злочини проти правосуддя переважно є двооб'єктними (наприклад, за ст. 371 КК України) або навіть поліоб'єктними (наприклад, за ч. 1 ст. 377 КК України), оскільки під час їх вчинення додатковим безпосереднім об'єктом можуть виступати суспільні відносини, які забезпечують конституційні права й свободи, життя, здоров'я, честь і гідність особи, відносини власності тощо. Кожен із названих об'єктів самостійно охороняється кримінальним законом, проте під час вчинення злочинів цієї групи суспільні відносини обов'язково ставляться під загрозу заподіяння їм шкоди, або вона фактично завдається ним у разі впливу на основний безпосередній об'єкт посягання. Наявність додаткового безпосереднього об'єкта підвищує суспільну небезпечність відповідних злочинів проти правосуддя і тягне за собою посилення кримінальної відповідальності за їх вчинення [13, с. 10]. Однак у нашому випадку втеча із спеціалізованого лікувального закладу є однооб'єктним злочином.

Продовжуючи дослідження, зазначимо, що серед факультативних ознак об'єкта кримінального правопорушення за загальним правилом виділяють предмет кримінального правопорушення й потерпілого від діяння (дії або бездіяльності).

Вчення про предмет злочину – від часу його виникнення досі – завжди вирізнялося дискусійними положеннями й розвивалося переважно завдяки необхідності встановлення предмета злочину у правозастосовній діяльності чи в процесі наукового тлумачення кримінально-правових норм. Саме тому зазначене вчення не викликає жодного сумніву в його призначенні слугувати розвитку кримінально-правової теорії і вдосконаленню юридичної практики [17, с. 4].

Предмет злочину – будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність у діяння особи ознак конкретного складу злочину. Так, В.Я. Тацій говорить, що у спеціальній літературі надаються інші визначення предмета злочину, що ґрунтуються на розширенні обсягу цього поняття за рахунок включення до нього інших явищ об'єктивної дійсності, таких як нематеріальні блага, інформація, енергія, матеріальні цінності. Однак у законі про кримінальну відповідальність під час опису того чи іншого злочину законодавець найчастіше вказує саме на певні речі або їх ознаки, властивості, тому предмет злочину є речовою (матеріальною) ознакою злочину [4, с. 786].

Отже, відповідно до диспозиції кримінально-правової норми втечі зі спеціалізованого лікувального закладу, предмет злочину не має значення.

Наступною факультативною ознакою об'єкта кримінального правопорушення за загальним правилом є потерпілий від діяння (дії або бездіяльності).

Вдало, на нашу думку, зазначає М.В. Сенаторов, що потерпілого від злочину слід відмежовувати від предмета злочину. Поняття цих ознак складу злочину не співпадають між собою ані за змістом, ані за обсягом. Потерпілий – це соціальний суб'єкт, учасник соціальної взаємодії, суспільних відносин; предмет – це матеріальне чи ідеальне благо (річ або явище), щодо якого існують певні відносини між соціальними суб'єктами. Відмінність потерпілого від предмета полягає в тому, що першому злочин завжди заподіює шкоди, а другому – у разі вчинення злочину шкода може не заподіюватися [18, с. 129].

У кримінально-правовому розумінні потерпілий від злочину – це факультативна ознака об'єкта злочину, що характеризує людину, щодо якої вчиняється злочин та (або) якій, відповідно до кримінально-правової норми, злочином завдається істотної шкоди (чи створюється загроза її заподіяння) [19, с. 116].

Необхідно відзначити, що сьогодні у КК України відсутнє законодавче закріплення поняття потерпілого.

Однак у ч. 2 ст. 11 КК України зазначено, що не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально й містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК Укра-

їни, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заповдіяла і не могла заповдіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі [20].

Отже, з цього випливає, що потерпілим у розумінні кримінального законодавства є фізична або юридична особа, якій заповдіяна або могла бути заповдіяна істотна шкода.

Відповідно до ст. 55 Кримінального процесуального кодексу України, потерпілий – це фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого [21].

Однак у Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31 березня 1995 р. № 4 викладено дещо іншу правову позицію. Зазначено, що юридичній особі може бути заповдіяна як майнова так і немайнова шкода, яка настала у зв'язку з приниженням її ділової репутації, посяганням на фірмове найменування, товарний знак, виробничу марку, розголошенням комерційної таємниці, а також вчиненням дій, спрямованих на зниження престижу чи підрив довіри до її діяльності тощо [22].

Більш того, нині у КК України відповідальність юридичних осіб передбачена у Розділі XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб».

Серед видів заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб виключно судом, відповідно до ст. 96-6 КК України, виділяються штраф, конфіскація майна та ліквідація [20].

На думку П.Л. Фріса, вибраний законодавцем підхід, коли законом про кримінальну відповідальність визначений лише обсяг заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичної особи без зміни її кримінально-правового статусу, не привів до позитивних наслідків. У зв'язку з цим, на думку правника, доцільно повернутись до перегляду концепції суб'єкту злочину у кримінальному праві і зафіксувати, що ним, окрім фізичної осудної особи, що досягла встановленого законом віку кримінальної відповідальності, є юридична особа [23, с. 155].

Отже, можемо погодитись із тим, що становлення кримінальної відповідальності юридичних осіб в Україні перебуває ще на стадії законодавчого закріплення.

Відповідно до п. п. 18, 21–22 Постанови Верховного Суду України від 16 січня 2019 р., потерпілий у матеріальному кримінальному праві та у кримінальному процесі за змістом не є тотожними. У кримінально-правовому розумінні потерпілий – це особа, якій кримінальним правопорушенням безпосередньо заповдіюється фізична, моральна та/або матеріальна шкода (або існує безпосередня загроза її заповдіяння). Поняття «потерпілий» у кримінальному праві не має законодавчої дефініції. Поняття «потерпілий» у кримінально-правовому значенні є первинним щодо його розуміння в кримінальному процесі, оскільки в кримінальному праві потерпілий з'являється об'єктивно в результаті вчинення проти нього кримінального правопорушення. Процесуальними умовами появи потерпілого як учасника кримінального провадження є необхідність подання заяви про вчинення щодо нього кримінального правопорушення, надання згоди на визнання потерпілим (якщо така заява ним не подавалась) або подання заяви про залучення до провадження як потерпілого, тому потерпілий у кримінально-правовому розумінні як жертва посягання з'являється вже з моменту вчинення цього посягання незалежно від того, чи закріплений (юридично легалізований) такий статус процесуально [24].

Відповідно до положень КПК України, особу визнають потерпілим внаслідок юридичної дії (подача заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого).

Однак якщо особа не подала заяву про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяву про залучення її до провадження як потерпілого, то слідчий, прокурор, суд мають право визнати особу потерпілою лише за її письмовою згодою. За відсутності такої згоди особа за необхідності може бути залучена до кримінального провадження як свідок. При цьому, як зазначає М.В. Лошицький, зазначена норма не поширюється на провадження, яке може бути розпочате лише на підставі заяви потерпілого (кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення) [25, с. 174]. Так, виходячи з розуміння безпосереднього об'єкта та диспозиції ст. 394 КК України, зазначаємо, що потерпілий від цього кримінального правопорушення відсутній.

Висновки. Отже, підбиваючи підсумок досліджуваного питання, можемо сказати, що безпосереднім об'єктом ст. 394 КК України є суспільні відносини у сфері забезпечення нормальної діяльності спеціалізованих лікувальних закладів. Логічним та перспективним продовженням теми нашого дослідження є встановлення об'єктивної сторони втечі із спеціалізованого лікувального закладу.

Список використаних джерел:

1. Уголовное право Украины. Общая часть : учебное пособие / сост. В.И. Тютюгин. Днепрпетровск : Пороги, 1992. 166 с.
2. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків : Право, 2015. 528 с.
3. Панов М.І. Проблеми складу злочину та його функцій у доктрині кримінального права. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2013. № 1 (1). С. 103–125.
4. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 17 : Кримінальне право. Харків : Право, 2017. 1064 с.
5. Сухонос В.В. Склад злочину: закон, теорія та практика : монографія. Суми : Університетська книга, 2018. 200 с.
6. Словник іншомовних слів / укл. С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.
7. Велика українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки» / ред. А.М. Киридон. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2017. 152 с.
8. Шаблюстий В.В. Суспільна небезпека (небезпечність) у кримінальному праві в епоху постмодерну. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3 (11). С. 112–124.
9. Александров Ю.В. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : МАУП, 2004. 328 с.
10. Бандурка І.О. Об'єкт злочину як кримінально-правова категорія. *Право.иа*. 2015. № 2. С. 70–75.
11. Смелянов В.П. Кримінальне право України. Загальна частина. Основні питання вчення про злочин : науково-практичний посібник. Харків : Право, 2018. 142 с.
12. Старосольська С.П. Родовий та безпосередній об'єкт злочинів, що полягають в ухиленні від відбування покарання, не пов'язаних з ізоляцією особи. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2015. № 5. С. 195–203.
13. Злочини проти правосуддя : навчальний посібник / за заг. ред. В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків : Національна юридична академія України, 2011. 155 с.
14. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Станом на 2 вересня 2019 р. / за заг. ред. М.В. Лошицького. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2019. 864 с.
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., перероб. та доп. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1368 с.
16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України станом на 20 січня 2018 р. / за заг. ред. В.В. Глунька. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 784 с.
17. Музика А.А., Лашук Є.В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія. Київ : Паливода А.В., 2011. 192 с.
18. Сенаторов М.В. Потерпілий від злочину в кримінальному праві. Харків : Право, 2006. 208 с.
19. Музика А.А., Лашук Є.В. Про загальне поняття предмета злочину. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2014. № 1 (2). С. 103–118.
20. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 18.03.2021).
21. Кримінальний процесуальний кодекс України від 14 квітня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 18.03.2020).
22. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова від 31 березня 1995 р. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95> (дата звернення: 18.03.2021).
23. Фріс П.Л. До питання про кримінальну відповідальність юридичної особи. *Юридичний вісник*. 2015. № 2 (35). С. 152–156.
24. Матеріали Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93430661> (дата звернення: 18.03.2020).
25. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні. Станом на 20 січня 2018 р. / за заг. ред. М.В. Лошицького Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 1272 с.